

Podpora rodičů v oblasti Hejného matematiky

Mgr. Petra Prokopová
Machalová, učitelka
Fakultní základní školy
Táborská v Praze 4,
lektorka Hejného metody

V souvislosti se současným trendem rozšiřování Hejného metody do škol naléhavěji vyvstává potřeba metodické podpory učitelů, kterou ve velkém realizují lektoři společnosti H-mat, o. p. s. Důležitou pomoc pro učitele představuje i podpora cílená na rodiče žáků. Ti, protože si většinou sami prošli zcela odlišnou, tzv. tradiční metodu, potřebují podporu a péči. Je důležité, aby rozuměli tomu, co a hlavně jak se jejich děti ve škole učí, aby uměli efektivně pomoci i třeba jen tím, že se děti budou ptát, co a jak dělali. Dobrá komunikace školy s rodiči žáků a jejich podpora jsou důležitými faktory pro efektivitu Hejného metody. Jsme si vědomi toho, že problémy nastávají zejména v případech, kdy dítě z nějakého důvodu ve škole nestíhá a rodiče by rádi pomohli, ale neví jak. Cílem článku je tedy blíže představit formy této podpory.

Koncepce společnosti H-mat, o.p.s., (www.h-mat.cz) v oblasti podpory rodičovské veřejnosti je založena na práci ve dvou rovinách. První z nich (a domnívám se, že i nejdůležitější) je zaměřena na spolupráci mezi školou, která Hejného metodou vyučuje, a rodinou žáka školy. V současné době společnost H-mat nabízí akreditovaný seminář pro učitele *Spolupráce školy s rodiči při výuce matematiky Hejného metodou*. Cílem semináře je seznámit učitele s možnými postupy, jež může škola při komunikaci s rodiči o Hejného metodě využít, a případně postup společně modifikovat na konkrétní podmínky a možnosti školy. Seminář je určen nejen učitelům, ale i rodičovské veřejnosti. Kromě toho poskytujeme školám partnerskou spolupráci, v rámci které jeden z vyškolených lektorů H-matu působí po domluvenou dobu ve škole jako mentor a pomáhá přímo při zavádění Hejného metody do podmínek školy.

Ve druhé rovině se H-mat zaměřuje na přímý kontakt s rodiči formou seminářů pro veřejnost či konzultací s lektory H-matu. Tyto akce se konají buď samostatně po domluvě se školou, nebo jako přidružené k větším akcím, jako jsou konference nebo letní školy. Mimo to mají rodiče možnost využít řadu informací, jež poskytuje H-mat, o. p. s., například na webových stránkách v rubrice „často

kladené otázky“, nebo může kontaktovat odborníky přes adresu info@h-mat.cz.

Jak může škola pracovat s rodiči žáků?

Podporu škol při komunikaci s rodiči žáků o Hejného metodě považujeme za klíčovou. Škola nese odpovědnost za kvalitu poskytovaného vzdělávání, a tedy i za volbu metod, jež při výuce žáků využívá. Situaci však komplikuje skutečnost, že se ve škole setkávají rodiče s mnoha různými pohledy, zkušenostmi, přesvědčeními i předsudky. Přicházejí rodiče dobře informovaní, motivovaní, s jasnou vizí, co pro své ratolesti chtějí či nechťejí, ale i rodiče, kteří nemají potřebu zasahovat do běhu školy. Někteří rodiče se začnou zajímat o to, co se ve škole děje, až v průběhu školní docházky svého dítěte, zejména když nastává nějaká krajní situace – dítě neprospívá nebo si vede překvapivě dobře.

Je zřejmé, že každý typ rodiče je třeba oslovovat jinak, jinými metodami. Obzvláště v případě Hejného metody ve vyučování matematiky je pochopení a přijetí jejích principů rodiči žáků důležité. Máme již popsáno mnoho případů, kdy rodič doma metodu zpochybňoval a v dobré vůli svému dítěti pomoci mu nakonec uškodil v tom

smyslu, že ho vedl způsobem, který efektivitu Hejného metody narušuje. Máme mnoho zkušeností ze školní praxe, kdy rodič matematické úlohy, které žák nosil domů, škrtal s dovětkem „takové hlouposti se učit nebudeš“. Pnutí mezi učitelem, rodičem a dítětem se pak dá jen stěží vyhnout. Pokud rodič se způsobem výuky matematiky nesouhlasí, doporučujeme zvážit přestup do třídy či školy, kde se metodou neučí.

Uvedeme pro ilustraci komunikaci rodiče s H-mat, o. p. s., o situaci na škole. Autoři dopisů s jejich zveřejněním souhlasili.

Zpětná kontrola pedagogů

Dopis č. 1:

Dobrý den!

Chtěl jsem se zeptat na to, zda existuje nějaká zpětná kontrola pedagogů, kteří vyučují Hejného metodou. Doučuji už několik dětí ze zatím nejmenované základní školy. Doučovat žáčky ve druhé třídě je dost neobvyklé, doučovat jich hned několik z jedné třídy je unikát. V průběhu lekcí postupně vykryštovalo, že tamější paní učitelka jim v hodinách nic nevysvětluje, na všechno prý musí přijít sami, a když to ty caparti nevymyslí, neukáže jim správný postup. Děti tedy tápou i v naprostých základech. Ve druhé třídě se mnoho typů příkladů vymyslet nedá, ale aby většina třídy neuměla odčítat čísla do dvaceti, to je extrém.

Také učební pomůcky prý v hodinách skoro nevyužívají. To mě vede k domněnce, že tato paní učitelka buďto není seznámena s principy výuky, nebo je zcela ignoruje. Je možné s danou situací něco dělat? Doučování žáčci jsou totiž velmi bystří, v nich chyba není. Byla by škoda několik generací dětí nechat napospas někomu, kdo kazí žákům radost z výuky a poznání.

Předem děkuji za odpověď a cenné rady.

S pozdravem
Ondřej H.

Odpověď na dopis č. 1:

Dobrý den,

děkuji za dotaz.

Bohužel H-mat, o. p. s., nemá ze zákona vůbec žádnou možnost kontrolovat, jakým způsobem se na škole učí. Toto právo má pouze ČŠI.

Vstupujeme pouze do škol, které si o to zažádají. Tam jsme schopni výuku posunout. Vedení školy si samo určuje metody, kterými bude škola vyučovat, a vše je tak extrémní, že učitel nemusí být ani proškolen.

Víme, že se toto děje, ale máme pramalé možnosti stav změnit.

V současné době probíhají projekty, které nám pomáhají ve spolupráci H-mat, o. p. s., a školy. Tento rok budeme školy oslovovat, zda mají o naši spolupráci zájem. Pokud mi napíšete školu, kde tento negativní jev probíhá, mohu se pokusit o navázání spolupráce s H-mat, o. p. s.

Přeji hezký den.

Petra Prokopová Machalová

Jak tedy pracovat s rodiči, kteří se zajímají a chtějí být informovaní?

Doporučujeme školám, aby alespoň jedenkrát do roka uspořádaly dny otevřených dveří, během nichž představí principy Hejného metody ve vyučování matematiky a umožní nahlédnout do hodin, kde právě probíhá výuka touto metodou. Když rodiče vidí, jak děti v hodinách matematiky pracují, je téměř vyhráno. Prostě teorie je sice potřebná, ale zkušenosti jsou nepřenositelné, a dokud neuvidí, neuvěří.

Pokud si rodič školu vybere pro své dítě, je potřeba, aby věděl o tom, co si vybral, a od začátku je třeba s ním o metodě mluvit. Předjdeme tak situaci, kdy rodič při řešení matematických úloh nedokáže svému dítěti pomoci, trápí se možná víc než dítě a prožívá pocit selhání. Proto se nám občasná výzva učitele k rodičům typu „maminko, tatínku, nechte to na nás, my si s tím ve škole poradíme“ jeví spíše jako kontraproduktivní.

Na seminářích pro učitele na téma *Jak může škola spolupracovat s rodiči* přibližují tuto situaci následujícím příběhem, který vychází z mé vlastní zkušenosti:

Vaše dítě doma sedí nad domácím úkolem z matematiky. Nedokáže ho vyřešit a vy také ne. Prožíváte pocit beznaděje. Stejný jsem prožila i já a můj manžel, když jsme svému dítěti nedokázali pomoci při hře na housle. Paní učitelka ze ZUŠ nám opakovaně říkala: „Nechte to na mě, já si s ní poradím. Hlavně se nám do toho nepleťte.“ Jenže ona s naším dítětem denně nehraje a neprožívá to, co my.

Nenechte se odradit učitelem svého dítěte, stejně jako jsme se nedali odradit my. Chodili jsme s dítětem na hodiny houslí a nechali si od paní učitelky vše vysvětlit. Manžel, neb je hudebně zdatnější, se naučil i nějaké typy prstokladů. Ve spolupráci s paní učitelkou jsme doma našli systém, jak cvičit na housle.

Obdobný systém se pokuste najít i vy doma. Jen je důležité nepřipravit dítě o radost z malých úspěchů, případně i „velkých“ objevů.

Jedním z **dvanácti principů Hejného metody** je konekcí právě podpora a spolupráce, v tomto případě mezi učitelem a rodičem, rodičem a dítětem. Proto vyškolení lektoři H-matu (a nejen ti), kteří současně působí v roli učitelů, pořádají na svých školách několikrát do roka kavárny či semináře pro rodiče. Mohu zde uvést příklad i z naší školy.

Rodiče žáků z jednotlivých ročníků mají možnost setkat se s učitelem matematiky formou „matematického“ semináře dvakrát do roka. Nejenže zde spolu diskutují, jak jednotlivá matematická prostředí v Hejného metodě fungují, ale rodiče mají možnost si na vlastní kůži prožít to, co prožívají jejich děti při hodinách matematiky, pracují podobně jako děti, řeší stejné úlohy stejnými postupy a vlastní prožitek jim pomáhá pochopit, jak metoda v praxi funguje a jak je potřeba s dítětem při domácí přípravě postupovat. Rodiče a učitel se tak stávají partnery, kteří se navzájem doplňují a jsou naladěni na stejnou myšlenkovou vlnu.

K dalším doporučeným možnostem prezentace metody školou patří tzv. **otevřené hodiny s rozbořem**, založené na pozorování průběhu hodiny a žáků při řešení matematických úloh. Během nich se rodiče mohou hlouběji seznámit s metodou v praxi, vidí pracovní atmosféru ve třídě a zejména rozvoj svých dětí jako osobností. Ve třídách, kde je občas taková návštěva, již děti nevnímají přítomnost jiných osob a výuka probíhá zcela autenticky.

Na závěr ještě zmíníme efektivitu použití videoukázky z vyučovací hodiny. Někteří učitelé si pravidelně pořizují videozáznamy ze svých hodin. Mají pak možnost pravidelně videoukázky práce dětí sdílet s rodiči a komunikovat o tom, co při vyučování probíhá.

Nesmíme opomenout ani význam komunikace mezi samotnými rodiči. Prostřednictvím seminářů či kaváren pro rodiče pomáháme vytvořit rodičovskou komunitu, ve které se informace a zkušenosti rychle šíří. Rodiče se tak i cítí bezpečněji, že mohou snadněji řešit vzniklé problémy.

Jakou podporu mohou získat rodiče od H-matu, o. p. s.?

Jak již bylo napsáno výše, základem strategie společnosti H-mat, o. p. s., pro informační a metodickou podporu Hejného metody je **cyklus celkem šestnácti seminářů**. Tyto semináře jsou určeny jak učitelům, tak rodičům. Krok za krokem se zde dovídají, jak fungují principy Hejného metody, jaké cíle naplňují jednotlivá prostředí a jak mohou podpořit své dítě v rámci domácí přípravy.

Jinou možností, kterou mohou rodiče zvolit pro získání potřebných informací, je **webová stránka společnosti**. Zde naleznou v sekci pro rodiče (www.h-mat.cz/pro-rodice) nejen aktuální informace o připravovaných

seminářích či kavárnách přímo pro ně, ale také mají možnost sdílet své zkušenosti či konzultovat dotazy a problémy prostřednictvím e-mailu s lektorem H-matu, o. p. s. Rodiče mohou dále využít krátký **elektronický kurz**, jehož cílem je představit základní principy metody a jejich využití při výuce, seznámit se s vybraným matematickým prostředím a se zásadami podpory dítěte v matematickém vzdělávání – tzv. **Desaterem pro rodiče**. To je odvozeno od desatera pro učitele a uvádíme ho zde:

1. Věřme tomu, že děti jsou chytré a že jsou schopny při dobrém vedení většinu matematických poznatků objevit samy.
2. Raději nehodnoťte. Jen jásejte, když se dílo daří, a povzbuzujte, když se dařit nechce. Rozhodně však neukazujte, „jak se to dělá“.
3. O úspěšnosti vaší práce rozhoduje radost dětí z „dělání“ matematiky. Radost je největším hnacím motorem matematického poznání, pro vás je zároveň barometrem toho, co děti potřebují.
4. Neopravujte chyby, ale pokuste se vytvořit situaci, v níž dítě samo svou chybu objeví. Chyba je důležitým nástrojem poznání (metoda babiček).
5. K chybnému názoru dítěte se raději nevyslovujte. Časem si ho dítě přehodnotí samo.
6. Žádné dítě nesmí být frustrováno svou neschopností a ani otráveno, že nemá co dělat. Úlohy zadávejte přiměřené právě vašemu dítěti, aniž byste jeho výsledky porovnávali s jinými dětmi.
7. Nic nevysvětľujte, ani se nesnažte ukázat, že jste chytrější.
8. Nepřerušujte myšlenkový tok dítěte.
9. Minimalizujte svá slova a instrukce.
10. Podporujte komunikaci dítěte. Dítě je ten, kdo ukáže a nahlas popíše, jak úlohu řešilo, je tím, kdo vám vysvětlí, jak se co dělá. A to i tehdy, když to víte.

Přihlášením do kurzu rodiče automaticky dostávají **Příručku pro rodiče**, která v základních bodech objasňuje jednotlivá matematická prostředí a způsob, jakým v koncepci Hejného metody ve vyučování matematiky fungují. Vše doplní **blog pro rodiče** (jeho spuštění se plánuje na začátek roku 2017).

Závěr

Ačkoli společnost H-mat, o. p. s., vytváří širokou podporu rodičům, školám i učitelům, je především na každém z nich, jak budou podporu využívat a jak nabyté poznatky budou přetavovat v efektivní vyučovací metodu a tu případně dále předávat. Chceme poskytnout učitelům, školám a rodičům, které náš pohled na výuku matematiky oslovil, účinnou podporu formou vzdělávání a odborných konzultací jak s vyškolenými certifikovanými lektory, tak i přímo s autory učebnic, včetně nově vznikajících. Tak se může podařit naplnit naše motto a dosáhnout „zasloužené radosti z poznávání“.

Článek uzavřeme ještě jedním dopisem rodiče:

Dopis č. 2:

Dobrý den,

dovolte mi se krátce podělit o zkušenost s prvním domácím pokusem s Hejného metodou. U našeho nadaného druháka řešíme, jak dál. Na domácí školu jsme před rokem a půl nesebrali čas a sílu a místní škola se mezitím ukázala ještě horší, než jsme čekali. Nyní řešíme se školou nějaký individuální plán, ale je zřejmé, že to stejně musíme vzít hodně do vlastních rukou, aby Mátá neztratil zcela pozornost a nezanevřel na učení a objevování jako něco příliš jednoduchého a nudného a s tím také nezačala jeho rebelie. Proto uvažujeme o Hejného metodě jako jedné z možností.

Po několika hodinách studia z internetu jsem dnes zkusil krokování, abych získal první představu, jak to může fungovat. Zapojil jsem Mátu (7) a jeho sestru (5). A nastalo několik momentů, které mi potvrdily, že Hejného metoda je skvělá cesta a zároveň že Mátá je po více než roce tradičního školství již nastaven jinak než jeho předškolní sestra.

Probíhalo to ve zkratce asi takto: Již po prvním či druhém povelu Mátá místo krokování šel „řešení“ napsat a pro jistotu ho napsal římskými číslicemi. Po jednom či dvou dalších „příkladech“ už Mátá převzal

iniciativu a začal dávat povely sám, takže jsme si vyměnili role a já krokoval. Po každém našem odkrokování hodnotil slovem „správně“. Bylo zajímavé srovnat, jak předškolák bezstarostně krokuje, zatímco druhák vše už rovnou v hlavě formalizuje do početních úloh. Minimálně v jednom případě předškolácké krokování už mělo výsledek, zatímco školák ještě v duchu ověřoval, zda je to správně.

Už jsem zapsán na úvodní seminář základů Hejného metody v prosinci a těším se na to, co se sám naučím. Každopádně věřím, že samotný konstruktivistický přístup, respekt k dítěti a jeho chybám a další principy metody mají svůj velký význam i nad rámec konkrétní aplikace metody v knížkách a cvičení v konkrétních prostředích.

Děkuji a zdravím

Jiří B.

Pod QR kódem najdete rozhovor s prof. RNDr. Milanem Hejným, CSc.

Pod QR kódem najdete školy, které vyučují Hejného metodou. Údaje jsou z roku 2014.

||

NABÍDKA VZDĚLÁVÁNÍ

DYS-centrum® Praha, z. ú.,
nabízí kurzy akreditované MŠMT,
zaměřené na problematiku specifických poruch učení a/nebo chování
a další související témata.

Název kurzu: **Pohádky pro společné čtení**
Datum a čas konání: **24. 3. 2017 9–13 hod.**
Lektorka: **Mgr. Alena Vorlíčková**
Cena: **950 Kč**

Více informací, včetně anotace kurzu a přihlášky, naleznete na www.dyscentrum.org v rubrice Vzdělávání.

Jsme také na facebooku

Řízení školy

Lajkujte

Komentujte

Sdílejte

Soutěžte s námi !